

BAKALÁŘSKÉ STUDIUM

Studijní program	Sociální pedagogika
Forma studia	Prezenční a kombinovaná
Rok	2024/2025

Tematické okruhy a doporučená literatura ke státním závěrečným zkouškám:

- Pedagogika
- Sociální pedagogika
- Sociální práce

Každý student u SZZ předloží výzkumný materiál k bakalářské práci (dotazníky, záznamy rozhovorů apod.) a k jednotlivým tematickým okruhům seznam prostudované literatury.

Okruhy k SZZ z pedagogiky

1. Pedagogika jako věda, postavení pedagogiky v systému věd o člověku, struktura základních pedagogických disciplín, vztah pedagogické teorie a praxe, výchova a vzdělávání, další základní pedagogické kategorie a pojmy. Pedagogika v době postmodernismu.
2. Historie výchovy a vzdělávání, názory na vychovatelnost a vzdělavatelnost z hlediska historického vývoje, významné osobnosti pedagogiky a jejich odkaz.
3. Život a dílo J. A. Komenského. Aplikace myšlenek J. A. Komenského do současné pedagogické praxe.
4. Vzdělávací politika v ČR, školská legislativa, kurikulární dokumenty, pedagogický pracovník.
5. Edukační proces, jeho charakteristika a zákonitosti. Systémové pojetí edukačního procesu (cíle, prostředky, výsledky, podmínky, činitelé; vzájemné vztahy a determinace; principy fungování systému aj.), vztah cílů a výsledků výchovy, efektivita edukačního procesu.
6. Výchova jako základní pedagogická kategorie. Pojetí výchovy a názory na význam výchovy. Teorie výchovy. Zákonitosti procesu výchovy. Výchovné styly. Sebevýchova. Aktuální problémy a otázky výchovy.
7. Dítě/žák jako subjekt edukace, věkové a individuální zvláštnosti, individualizace ve výchově a vzdělávání. Kognitivní, psychosociální a morální vývoj dle teorií J. Piageta, E. Eriksona a L. Kohlberga.
8. Alternativní a inovativní pedagogické směry a přístupy. Tradice a modernizace ve výchově.
9. Andragogika jako věda, její vývoj a současné pojetí. Specifika učení dospělých. Podmínky efektivního učení dospělých. Formy a metody vzdělávání dospělých.
10. Celoživotní učení. Další vzdělávání. Druhy vzdělávání dospělých: profesní, zájmové, občanské, rodinné. Vzdělávání pracovníků (podnikové/firemní vzdělávání). Další vzdělávání pedagogických pracovníků. Systémový přístup k dalšímu vzdělávání.
11. Základní psychické procesy a funkce, možnosti využití poznatků o těchto psychických procesech a funkcích v průběhu vzdělávání dětí a dospělých.
12. Pedagogická diagnostika (diagnostika rodiny, života ve škole a třídě). Pedagogicko-psychologická pomoc žákům (žáci se speciálními vzdělávacími potřebami). Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.
13. Kultura v pedagogickém pojetí. Charakteristika a typologie kultury, antropologické a axiologické pojetí kultury. Kulturní prostředí a výchova. Význam kultury pro rozvoj osobnosti člověka. Teorie kultur a subkultur (A Cohen, R. Cloward, L. Ohlin, D. Matza).
14. Škola jako instituce a společenství. Funkce školy. Úloha a uplatnění sociální pedagogiky ve škole. Specifika pomáhání v podmínkách školy. Inkluzivní vzdělávání.
15. Kvantitativní a kvalitativní přístup v pedagogickém výzkumu. Metody a techniky pedagogického výzkumu (dotazník, pozorování, rozhovor, sémantický diferenciál, sociometrie).

Doporučená literatura pro okruh pedagogika

1. AUBREY, K., RILEY, A. Understanding and using educational theories. Los Angeles: SAGE, 2022.
2. BALVÍN, J. Filozofie, andragogika a romská kultura. Praha: Hnutí R, 2016.
3. BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ M. Efektivní vyučování v heterogenní třídě se zřetelem na metody a učební strategie. Brno: Masarykova univerzita, 2020.
4. BENEŠ, M. Andragogika. Praha: Grada, 2014.
5. ČÁBALOVÁ, D. Pedagogika, Praha: Grada, 2011.
6. ČAPEK, R. Moderní didaktika. Praha: Grada, 2015.
7. DRAHANSKÁ, P. Učení prožitkem. Jak postavit vaše rozvojové, výchovné a vzdělávací programy na prožitku. Račice: Petra Drahanská, 2020.
8. FISHER, R. Učíme děti myslet a učit se: praktický průvodce strategiemi vyučování. Praha: Portál, 2011.
9. FRYČ, J., MATUŠKOVÁ, Z., KATZOVÁ, P. a kol. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Praha: MŠMT, 2020.
10. HÁBL, J., JANIŠ, K. Přehled dějin pedagogiky. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010.
11. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času. Praha: Portál, 2011.
12. HÁJKOVÁ V., STRNADOVÁ I. Inkluzivní vzdělávání. Praha: Grada, 2010.
13. HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L. Zážitkově pedagogické učení. Praha: Grada, 2009.
14. HELUS, Z. Sociální psychologie pro pedagogy. Praha: Grada, 2015.
15. HELUS, Z., JEDLIČKA, R., ed. Teorie výchovy – tradice, současnost, perspektivy. Praha: Karolinum, 2014.
16. HOFBAUER, B. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004.
17. HOFBAUER, B., KAPLÁNEK, M., ed. Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010.
18. CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2016.
19. JANÍK, T. Vše pro výchovu: lekce z pedagogiky. Brno: Masarykova univerzita, 2021.
20. JEDLIČKA, R., HELUS, Z. Teorie výchovy – tradice, současnost, perspektivy. Praha: Karolinum, 2014.
21. JEDLIČKA, R., KOŤA, J., SLAVÍK, J. Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání. Praha: Grada, 2018.
22. JIRÁSEK, I. Zážitková pedagogika: teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase). Praha: Portál, 2019.
23. KALHOUS, Z. a kol. Školní didaktika. Praha: Portál, 2009.
24. KALOUS, J., VESELÝ, A., ed. Teorie a nástroje vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006.
25. KANTOROVÁ J. a kol. Obecná pedagogika I, II. Olomouc: Hanex, 2008.
26. KAPLÁNEK, M. Volný čas a jeho význam ve výchově. Praha: Portál, 2017.
27. KASPER, T., KASPEROVÁ D. Dějiny pedagogiky. Praha: Grada, 2008.
28. KLAPKO, D. Kurikulární reformy, aneb, Jakou školu chceme navštěvovat? Brno: MSD, 2020.
29. KNOTOVÁ, D. Školní poradenství. Praha: Grada, 2014.
30. KRAUS, B. Teorie výchovy. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2006.
31. MALACH, J., SIKOROVÁ Z. ed. Pedagogická diagnostika a profese učitele. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2014.
32. MAŇÁK, J., ŠVEC V. Výukové metody. Brno: Paido, 2003.
33. MAŇÁK, J., JANÍK, T. a ŠVEC, V. Kurikulum v současné škole. Brno: Paido, 2008.
34. MAREŠ, J. Pedagogická psychologie. Praha: Portál, 2013.
35. MATĚJČEK, Z. Rodiče a děti. Praha: Vyšehrad, 2017.
36. MATULČIKOVÁ, M. Reformnopedagogické a alternativní školy a ich prínos pre reformu. Musica Liturgica, 2014.
37. MERTIN, V., KREJČOVÁ L. Metody a postupy poznávání žáka: pedagogická diagnostika. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012.
38. MICHALÍK, J. a kol. Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb: u dětí, žáků a studentů s potřebou podpůrných opatření ze zdravotních důvodů. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020.
39. NOVÁČKOVÁ, J., NEVOLOVÁ, D. Respektovat a být respektován: cesta k sebeúctě a zodpovědnosti. Praha: PeopleComm, 2020.

40. NOVÁČKOVÁ, J. Mýty ve vzdělávání. Kroměříž: Spirála, 2008.
41. PÁVKOVÁ, J. Pedagogika volného času. Praha: UK v Praze, PedF, 2014.
42. PELCOVÁ, N. Multikulturalismus a multikulturní výchova. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009.
43. POHNĚTALOVÁ, Y., VÁCLAVÍK, V. Alternativní edukační koncepce v současné pedagogické praxi. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014.
44. PRÁŠILOVÁ, M. Tvorba vzdělávacího programu. Praha: Triton, 2006.
45. PRŮCHA, J. Alternativní školy a inovace ve vzdělávání. Praha: Portál, 2012.
46. PRŮCHA, J. Andragogický výzkum. Praha: Grada, 2014.
47. PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 2005.
48. PRŮCHA, J. Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele. Praha: Triton, 2011.
49. PRŮCHA, J. Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál, 2009.
50. PRŮCHA, J. Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru. Praha: Portál, 2015.
51. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2009.
52. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: MŠMT, 2021.
53. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha: MŠMT, 2023.
54. Sdělení č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte.
55. SITNÁ, D. Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách. Praha: Portál, 2013.
56. SKALKOVÁ, J. Pedagogika a výzvy nové doby. Brno: Paido, 2004.
57. Strategie celoživotního učení ČR. Praha: MŠMT, 2007.
58. SUCHÁNKOVÁ, E. Hra a její využití v předškolním vzdělávání. Praha: Portál, 2014.
59. ŠAFRÁNKOVÁ, D. Pedagogika. Praha: Grada, 2019.
60. ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ K. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2014.
61. THOROVÁ, K. Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt. Praha: Portál, 2015.
62. TUPÝ, J. Tvorba kurikulárních dokumentů v České republice: historicko-analytický pohled na přípravu kurikulárních dokumentů pro základní vzdělávání v letech 1989-2017. Brno: Masarykova univerzita, 2018.
63. VÁGNEROVÁ, M., LISÁ, L. Vývojová psychologie: Dětství a dospívání. Karolinum, 2022.
64. VALISOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H., BUREŠ, M. Pedagogika pro učitele. Praha: Grada, 2011.
65. VETEŠKA, J., TURECKIOVÁ, M. Kompetence ve vzdělávání a strategie profesního rozvoje. Praha: Česká andragogická společnost, z.s., 2020.
66. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů .
67. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
68. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
69. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů.
70. ZELINKOVÁ, O. Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program. Nástroje pro prevenci, nápravu a integraci. Praha: Portál, 2001.
71. ZILCHER, L., SVOBODA Z. Inkluzivní vzdělávání: efektivní vzdělávání všech žáků. Praha: Grada, 2019.
72. ZORMANOVÁ, L. Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod. Praha: Grada, 2012.

U právních norem je vždy nutné dbát na jejich platné znění.

Okruhy k SZS ze sociální pedagogiky

1. Charakteristika sociální pedagogiky jako pedagogické disciplíny. Vztah sociální pedagogiky k jiným vědám. Význam sociální pedagogiky pro praxi. Aktuální výzvy a dilemata v sociální pedagogice.
2. Pojetí a vývoj sociální pedagogiky. Vývoj názorů na sociální funkci výchovy. Současné vývojové tendence sociální pedagogiky. Vznik sociální pedagogiky jako teoretické disciplíny. Významní představitelé české i zahraniční sociální pedagogiky v historii (např. G. A. Lindner, P. Natorp, J. H. Pestalozzi, R. Wroczyński aj.) a v současnosti.
3. Předmět, úkoly, obsah a funkce sociální pedagogiky. Pojetí sociální pedagogiky jako vědy o sociálních aspektech výchovy. Socializace a resocializace, edukace a reedukace. Metody sociální pedagogiky, jejich aplikace v kontextu jednotlivých cílových skupin a situací.
4. Profese sociálního pedagoga: funkce, kompetence, dovednosti a uplatnění v praxi a další vzdělávání. Rizika v práci sociálního pedagoga (např. schematické typizování, etická dilemata, diskriminace a oprese). Náplň práce sociálního pedagoga ve škole.
5. Klima školy a klima třídy jako sociálně pedagogický jev. Prostředí a atmosféra. Typologie klimatu a jeho diagnostika ve školní třídě. Intervence sociálního pedagoga do klimatu školy a klimatu třídy.
6. Prostředí a výchova. Charakteristika a typologie prostředí. Vývoj názorů na význam prostředí pro vývoj člověka. Charakteristika lokálního a regionálního prostředí a jeho vliv na výchovu.
7. Rodina jako přirozené prostředí výchovy, její funkce. Postavení rodiny ve společnosti. Pásma funkčnosti rodiny a jejich vliv na dítě. Vliv rodiny na vznik rizikového chování dítěte, jeho řešení a prevence. Přínos teorií sociální kontroly (I. Nye, T. Hirschi, H. Wilsonová).
8. Školní poradenské pracoviště a jeho preventivní a poradenská činnost. Intervence školy do rizikových projevů dětí a mládeže. Spolupráce rodiny a školy.
9. Vrstevnické prostředí jako edukační činitel utváření osobnosti. Druhy vrstevnických skupin. Možnosti sociálně pedagogické intervence v rámci vrstevnických skupin. Přínos teorií sociální kontroly (J. Toby, W. Reckless).
10. Sociálně pedagogická práce s menšinami. Multikulturní výchova. Koncepce multikulturní výchovy. Metody, formy a prostředky multikulturní výchovy.
11. Globální a environmentální výchova. Základní etologické a ekologické problémy vztahu jedince a jeho životního prostředí. Úkoly a cíle globální a environmentální výchovy, zakotvení v pedagogických dokumentech. Metody, formy a prostředky globální a environmentální výchovy.
12. Teorie sociální deviace a vznik rizikového chování, pedagogická intervence a prevence, možnosti jejich řešení s ohledem na specifika prostředí. Přínos etiketizačních teorií k pohledu na deviace a jejich dynamiku (R. Lemert, E. Goffman, H. Becker). Deviace v kontextu radikální kriminologie.
13. Pedagogika volného času. Volný čas a jeho funkce. Volnočasová výchova dětí, mládeže a dospělých. Metody sociálně-výchovného působení ve volném čase. Instituce zájmového vzdělávání. Aktuální otázky výchovy ve volném čase.
14. Postavení dítěte ve společnosti a jeho ochrana. Práva dítěte podle Úmluvy o právech dítěte, historie, principy. Syndrom CAN (týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte), vymezení, příčiny vzniku, prevence a sociálně pedagogické přístupy v jeho řešení.

15. Komunikace v kontextu sociální pedagogiky. Interakce ve výchovném procesu. Bipolární pojetí pedagogické interakce. Úloha percepce v pedagogické komunikaci. Sociální vliv (sociální facilitace, sociální zahálení, sociální polarizace a skupinářské myšlení).

Doporučená literatura pro okruh sociální pedagogika

1. Akční plán na léta 2022-2025 ke Státnímu programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálnímu poradenství na léta 2016-2025.
2. BAKOŠOVÁ, Z. Sociální pedagogika jako životná pomoc. Bratislava: LORCA, 2008.
3. BAKOŠOVÁ, Z. Sociální pedagogika. Vybrané problémy. Bratislava: FFUK, 1994.
4. BAKOŠOVÁ, Z. Teorie sociální pedagogiky: edukačné, sociálne a komunikačné. Bratislava: SPdS SAV, 2011.
5. BALVÍN, J. Filozofie, andragogika a romská kultura. Praha: Hnutí R, 2016.
6. BALVÍN, J. Sociální pedagogika a její dvě české osobnosti: Přemysl Pitter, Miroslav Dědič. Praha: Radix, 2015.
7. BLAŠTÍKOVÁ, L. a kol. Klima školy a jeho ovlivnění školním metodikem prevence a sociálním pedagogem v základní škole. Olomouc: UP, 2015.
8. CACH, J., DVOŘÁK, K. G. A. Lindner a jeho odkaz dnešku. Praha: SPN, 1978.
9. GEIST, B. Sociologický slovník. Praha: Victoria Publishing, 1992.
10. GRECMANOVÁ, H. Klima školy. Olomouc: Hanex, 2008.
11. HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času. Praha: Portál, 2011.
12. HELUS, Z. Sociální psychologie pro pedagogy. Praha: Grada, 2015.
13. HLADÍK, J. Multikulturní výchova: socializace a integrace menšin. Zlín: UTB, 2006.
14. HOFBAUER, B. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004.
15. HOFBAUER, B., KAPLÁNEK, M., ed. Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010.
16. HRADEČNÁ, M. Vybrané problémy sociální pedagogiky. Praha: Karolinum, 1998.
17. HURYCHOVÁ, E., PTÁČKOVÁ, B. Sociální práce ve školství. Praha: Grada, 2022.
18. CHORVÁT, I., ŠAFR, J. ed. Volný čas, společnost, kultura. Praha: SLON, 2019.
19. JEDLIČKA, R., KLÍMA, P. a kol. Děti a mládež v obtížných životních situacích. (Nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí.) Praha: Themis, 2004.
20. JUNOVÁ, I. Metody sociální pedagogiky. Hradec Králové: Gaudeamus, 2018.
21. JŮZL, M. K tradicím české sociální pedagogiky. Praha: UJAK, 2017.
22. KALHOUS, Z. a kol. Školní didaktika. Praha: Portál, 2009.
23. KANTOROVÁ, J., GRECMANOVÁ, H. Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I. Olomouc: Hanex, 2008.
24. KAPLÁNEK, M. Volný čas a jeho význam ve výchově. Praha: Portál, 2017.
25. KLAPILOVÁ, S. Kapitoly ze sociální pedagogiky. Olomouc: Vydavatelství UP, 1996.
26. KLÍMA, P. K epistemologickým a metodologickým zdrojům sociální pedagogiky. Ethum, 1994, č. 5, s. 3-11.
27. KNOTOVÁ, D. Školní poradenství. Praha: Grada, 2014.
28. KOLÁŘ, M. Bolest šikanování. Praha: Portál, 2001.
29. KOLEKTIV AUTORŮ. Terminologický výkladový slovník ze sociální pedagogiky. Edit: Bakošová, Z. Trnava: USCM, 2013.
30. KRAUS, B. a kol. ČLOVĚK – PROSTŘEDÍ – VÝCHOVA. Brno: Paido, 2001.
31. KRAUS, B. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008.
32. LAŠEK, J. Sociálně psychologické klima školních tříd a školy. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001.
33. MERTIN, V., KREJČOVÁ, L., a kol. Metody a postupy poznávání žáka. Pedagogická diagnostika. Praha: Wolters Kluwer, 2016.
34. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 21291/2010-28. MŠMT, 2010.
35. Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO).
36. MOLDAN, B. Životní prostředí v globální perspektivě. Praha: Karolinum, 2020.
37. MOVÁČEK, P. Dějiny blízké budoucnosti. Olomouc: Univerzita Palackého, 2020.
38. MUNKOVÁ, G. Sociální deviace. Praha: Karolinum, 2001.
39. MYDLÍKOVÁ, E., SLANÝ, J., KOVÁČOVÁ, M. Diagnostika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Praha: Portál, 2021.
40. NĚMEC, J. Úvod do metodologie sociální pedagogiky. Brno: MU, 2015.
41. PÁVKOVÁ, J. Pedagogika volného času. Praha: UK v Praze, PedF, 2014.
42. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a kol. Pedagogika volného času. Praha: Portál, 2002.
43. PELIKÁN, J. Výchova jako teoretický problém. Ostrava: Amosium servis, 1995.
44. PIKE, G., SELBY, D. Globální výchova. Praha: Grada, 1994.
45. PROCHÁZKA, M. Sociální pedagogika. Praha: Grada, 2012.
46. PROKOP, J. Škola jako sociální útvar. Praha: Pedagogická fakulta UK, 1996.

47. PRŮCHA, J. Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál, 2009.
48. PŘADKA, M. a kol. Kapitoly ze sociální pedagogiky. Brno: PdF MU, 2002.
49. SCHILLING, J. Sociálna práca. Hlavné smery vývoja sociálnej pedagogiky a sociálnej práce. Bratislava: Slovak Academic Press, 1999.
50. SLAMĚNÍK, I. et al. Sociální psychologie. Teorie, metody, aplikace. Praha: Grada, 2019.
51. SOBKOVÁ, P. a kol. Sociální pedagogika a její metody. Olomouc: UP, 2015.
52. STÁREK, L. a kol. Vybrané aspekty ovlivňující edukační proces dítěte. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2021.
53. STROUHAL, M. Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny. Praha: Grada, 2013.
54. ŠPECIÁNOVÁ, Š. Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003.
55. TITMANOVÁ, M. Prevence rizikového chování: praktická příručka pro práci se třídou. Praha: UK, 2019.
56. TOMKOVÁ, A. a kol. Spolupráce učitele s dalšími odborníky v realitě společného vzdělávání. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2020.
57. Úmluva o právech dítěte. In Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.
58. VÁGNEROVÁ, M. Obecná psychologie, Dílčí aspekty lidské psychiky a jejich orgánový základ. Praha: Karolinum, 2017.
59. VÁVROVÁ, S. Doprovázení v pomáhajících profesích. Praha: Portál, 2012.
60. VOTAVA, J. Sociální pedagogika v prostředí školy: cíle, hodnoty, prevence. Praha: Institut vzdělávání a poradenství, 2019.
61. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
62. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
63. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů.
64. ZELINKOVÁ, O. Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program. Nástroje pro prevenci, nápravu a integraci. Praha: Portál, 2001.

U právních norem je vždy nutné dbát na jejich platné znění.

Okruhy k SZS ze sociální práce

1. Vymezení sociální práce. Sociální práce jako věda a praktická činnost. Cíle a funkce sociální práce. Základní pojmy v sociální práci (sociální vyloučení, sociální začlenění, sociální fungování, sociální služba, sociální událost, sociální práva). Základní metody sociální práce s jednotlivcem, skupinou a komunitou.
2. Historie sociální péče a charitativní činnosti (starověk, středověk, novověk). Vývoj sociální práce v Anglii a USA. Vývoj sociální práce u nás (meziválečné období, stav sociální práce v období socialismu a po roce 1989). Osobnosti sociální práce (Alice Masaryková, Octavia Hillová, Elisabeth Fryová, Mary Ellen Richmondová, Jane Adamsová aj.). Profesionalizace sociální práce.
3. Sociální politika. Principy, funkce a nástroje sociální politiky. Modely sociální politiky. Obory sociální politiky (rodinná, zdravotní, vzdělávací, bytová, pol. zaměstnanosti). Charakteristika a pojetí sociálního státu. Mezinárodně právní rámec sociální politiky.
4. Sociální zabezpečení. Analýza prvního pilíře. Nemocenské pojištění (nemocenské, ošetrovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství). Důchodové pojištění (starobní důchod, invalidní a pozůstalostní důchody). Analýza příslušné právní úpravy.
5. Sociální zabezpečení. Analýza druhého pilíře. Opakované a jednorázové dávky státní sociální podpory. Přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, pohřebné, porodné. Analýza příslušné právní úpravy. Analýza třetího pilíře. Pomoc v hmotné nouzi. Životní minimum. Existenční minimum. Analýza příslušné právní úpravy.
6. Sociální práce s rodinou a rodinná politika (charakteristika, cíle, význam). Způsoby a metody sociální intervence při řešení obtížných situací v rodině (domácí násilí, rozvod, rizikové projevy). Náhradní rodinná péče. Sociální služby pro rodiny s dětmi. Analýza příslušné právní úpravy.
7. Sociální práce s mládeží (charakteristika, cíle, význam). Rizikové chování mládeže, delikventní mládež. Výkon ústavní a ochranné výchovy. Metody sociální práce s rizikovou mládeží. Sociální služby pro děti a mládež. Analýza příslušné právní úpravy.
8. Sociální práce s uprchlíky a azylová a migrační politika (charakteristika, cíle, význam). Legislativní ukotvení problematiky. Typy azylových zařízení. Metody sociální práce s imigranty. Úloha a význam neziskového sektoru v práci s uprchlíky. Analýza příslušné právní úpravy.
9. Sociální práce s osobami se zdravotním postižením (charakteristika, cíle, význam, služby). Zdravotní politika ve vztahu k osobám se zdravotním postižením a osobám znevýhodněným. Sociální služby pro osoby se zdravotním postižením.
10. Sociální práce se seniory (charakteristika, cíle, význam, služby). Důchodová politika. Metody sociální práce se seniory. Sociální služby pro seniory.
11. Sociální práce s drogově závislými (charakteristika, cíle, význam). Možnosti a způsoby preventivního působení. Rizika spojená s užíváním drog. Metody sociální práce s uživateli drog. Sociální služby pro závislé osoby.
12. Chudoba a sociální exkluze. Vymezení pojmu chudoba, sociální exkluze. Koncepty chudoby. Měřitelnost chudoby a její indikátory. Nástroje na řešení chudoby. Evropská strategie řešení chudoby a sociální exkluze. Sociální práce s lidmi bez přístřeší. Politika zaměstnanosti. Sociální práce s nezaměstnanými (charakter a metody práce s nezaměstnanými). Analýza příslušné právní úpravy.
13. Krizová intervence v sociální práci (charakteristika, typy a význam). Specifika krizové pomoci. Metody užívané v krizové intervenci. Pracoviště krizové pomoci. Krizová intervence u specifických skupin (děti, mládež, senioři). Kompetence pracovníka krizové intervence.

14. Sociální služby. Druhy a formy sociálních služeb. Základní činnosti. Sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Příspěvky na péči. Standardy kvality sociálních služeb. Analýza příslušné právní úpravy.
15. Etika v sociální práci. Vymezení základních pojmů v souvislosti s etikou (etika, morálka, svědomí, norma aj.). Etické zásady a etická dilemata v sociální práci. Etický kodex sociálních pracovníků. Osobnost sociálního pracovníka (odbornost, vlastnosti, kompetence).

Doporučená literatura pro okruh sociální práce

1. ASOCIACE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR. Management a kvalita sociálních služeb. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2020.
2. BARVÍKOVÁ, J., SVOBODOVÁ, K., ŠŤASTNÁ, A. Podmínky výkonu sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2010.
3. BECHYŇOVÁ, V., KONVIČKOVÁ, M. Sanace rodiny. Praha: Portál, 2011.
4. BRDEK, M., KREBS, V., JÍROVÁ. Trendy v evropské sociální politice. Praha: ASPI, 2002.
5. DOLANSKÝ, H. Ekonomika zdravotních a sociálních služeb. Opava: Slezská univerzita, 2008.
6. DUNOVSKÝ, J. a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha: Grada Publishing, 1995.
7. EACEA. Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010. [online]. Dostupné na WWW: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf>
8. ELIHOVÁ, M. Sociální práce: aktuální otázky. Praha: Grada, 2017.
9. FISHER, O., MILFAIT, R. Etika pro sociální práci. Praha: Jabok, 2008.
10. HARDY, M. Sociální patologie rodiny. Brno: Institut mezioborových studií, 2011.
11. HAUKE, M. Pečovatelská služba a individuální plánování. Praha: Grada, 2011.
12. HAUKE, M. Zvládání problémových situací se seniory nejen v pečovatelských službách. Praha: Grada, 2014.
13. HROZENSKÁ, M., DVOŘÁČKOVÁ, D. Sociální péče o seniory. Praha: Grada, 2013.
14. CHLOUPKOVÁ, S. Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z. Praha: Grada, 2013.
15. JANEČKOVÁ, E., ČIBEROVÁ, H., MACH, P. Průvodce systémem poskytování sociálních služeb: řešení základních problémů poskytování sociálních služeb, vzory používaných formulářů, náležitosti smlouvy. Olomouc: ANAG, 2016.
16. KACYOR, P. Sociální politika a sociální systém ČR. Praha: Oeconomica, 2015.
17. KACYOR, P. Sociální systém ČR. Praha: Oeconomica, 2022.
18. KALIBOVÁ, P., KALIBA, M. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě v kontextu současného školství. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014.
19. KOVAŘÍK, J. Náhradní rodinná péče v praxi. Praha: Portál, 2004.
20. MAREK, J., STRNAD, A., HOTOVCOVÁ, L. Bezdomovectví v kontextu ambulantních sociálních služeb. Praha: Portál, 2012.
21. MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002.
22. MÁTEL, A. Teorie sociální práce. Praha: Grada, 2019.
23. MATOUŠEK, O. (ed.) Profesionální způsobilost a vzdělávání v sociální práci. Praha: Karolinum, 2021.
24. MATOUŠEK, O. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny: v kontextu plánování péče. Praha: Portál, 2014.
25. MATOUŠEK, O. Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2014.
26. MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny. Praha: Portál, 2010.
27. MATULAYOVÁ, T., JURNÍČKOVÁ, P., DOLEŽEL, J. Motivace k dobrovolnictví. Olomouc: UP v Olomouci, 2016.
28. MERTL, J., a kol. Sociální politika. Praha: Wolters Kluwer, 2023.
29. MICHALÍK, J. Poradenství pro uživatele sociálních služeb. Praha: Národní rada osob se zdravotním postižením, 2007.
30. MICHALÍK, J. Poradenství uživatelům sociálních služeb. Olomouc: Výzkumné centrum integrace zdravotně postižených, 2008.
31. MICHALÍK, J. Smluvní vztahy v sociálních službách. Olomouc: Výzkumné centrum integrace zdravotně postižených, 2008.
32. MIOVSKÝ, M. a kol. Primární prevence rizikového chování ve školství. Praha: Sdružení SCAN, 2010.
33. MOŽNÝ, I. Sociologie rodiny. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002.
34. Národní koncepce rodinné politiky. Praha: MPSV, 2005.
35. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR: Bílá kniha. Praha: MŠMT, 2001.
36. PRUDKÁ, Š. Sociální služby pro seniory v kontextu sociální politiky. Praha: Wolters Kluwer, 2015.
37. PRŮŠA, L. Dlouhodobá péče nejen v České republice. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2021.
38. PRŮŠA, L. Ekonomie sociálních služeb. Praha: ASPI, 2007.
39. Příloha k vyhlášce č. 505/2006 Sb. Obsah standardů kvality sociálních služeb.
40. SEDLÁKOVÁ, J. Kvalita komunitního plánování sociálních služeb. Praha: Oeconomica, 2008.
41. SOBOTKOVÁ, I. Pěstounské rodiny: jejich fungování a odolnost. Praha: MPSV, 2003.

42. SOBOTKOVÁ, I. Psychologie rodiny. Praha: Portál, 2012.
43. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>.
44. ŠPATENKOVÁ, N. Krize a krizová intervence. Praha: Grada, 2017.
45. ŠPECIÁNOVÁ, Š. Sociálně-právní ochrana dětí. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. 2007.
46. TOMEŠ, I. Obory sociální politiky. Praha: Portál, 2011.
47. TOMEŠ, I. Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Praha: Portál, 2011.
48. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona. Ústava ČR.
49. VÁVROVÁ, S. Doprovázení v pomáhajících profesích. Praha: Portál, 2012.
50. VODÁČKOVÁ, D. Krizová intervence. Praha: Portál, 2020.
51. VOJTÍŠEK, P. Princip solidarity ve financování služeb sociální péče. Praha: Karolinum, 2018.
52. Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
53. Vyhláška č. 388/2011 Sb., prováděcí vyhláška k zákonu o poskytování dávek osobám zdravotně postiženým.
54. Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče.
55. Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.
56. Vyhláška č. 505/2006 Sb., prováděcí vyhláška k zákonu o sociálních službách.
57. Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte.
58. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
59. Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.
60. Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.
61. Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.
62. Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
63. Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
64. Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů.
65. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
66. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
67. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
68. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.
69. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů.
70. Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám zdravotně postiženým, ve znění pozdějších předpisů.
71. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
72. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.
73. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích, ve znění pozdějších předpisů.
74. Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
75. Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
76. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
77. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

U právních norem je vždy nutno dbát na jejich platné znění.